

Krožna pot do Peričnika je izredno zanimiva, saj je steza speljana za slapom pod nadstreškom konglomeratne stopnje. K zgornjemu Peričniku danes ne bomo odšli, saj nas čaka še dolga pot.

Ko spet s ceste opazujemo slap in prebiram otrokom vsebino z informacijske table za naravno znamenitost, vidimo, da se je tok slapu večkrat premaknil, kar dokazujejo fosilna ustja. Kar po cesti premagamo Kredo, najdaljši in najbolj strm klanec v Vrata. Ker ni javnega prometa, je hoja po cesti kar v redu. Malo pod vrhom Krede zavijemo levo na pešpot pod Galerijami. Domačini jih imenujejo tudi Lope. Tudi tu lahko opazujemo konglomeratni prag. Slabše sprijete plasti so ponekod izpodjedene in tvorijo značilne galerije.

Po pol ure smo spet nazaj na cesti, tokrat že globoko v dolini. Stopimo nekaj korakov nazaj do Poldovega rovtja. Ob njem je ena od postaj učne poti. Naučimo se, da je tudi gozd tik ob cesti, v katerem navadni smrtniki ne vidimo nič zanimivega, vreden ogleda in predstavlja pravo majhno učilnico v naravi. Posebno smo navdušeni nad naravnim pomlajevanjem v tem gozdu. Žal to v Evropi izginja in prava sreča je, da je naš gozd v narodnem parku, zavarovan ter namenjen vzgoji in izobraževanju.

Podobna, še bolj zanimiva je naslednja postaja naše učne poti. Pred Turkovim rovtom prebredemo in preskočimo Triglavsko Bistrico. Po strugi pomladi in jeseni teče voda, poleti je suha. O erozijskem delovanju vode nas pouči ena od točk na postaji učne poti, ki jo imenujejo »gozd v ekstremnih rastiščnih razmerah«. Predstavljeno je kopišče, mravljišče, alpski log, vplivi paše in erozije, rast dreves; skoraj bi lahko rekli, da je

to učna pot v malem. Tu srečamo še nekaj drugih popotnikov. Strinjamo se, da je ureditev učne poti pravi korak in pristop k usmerjanju in izobraževanju obiskovalcev parka.

Pot nadaljujemo k Aljaževemu domu. Potrebni smo pižame in malice. Planinsko društvo, ki upravlja koč, je zadovoljno. S prometno ureditvijo Vrat njihovo dvorišče ni več zatrpno s pločevino, kombiji pripeljejo obiskovalce prav do doma, mi in tudi drugi obiskovalci pa na peš potepanju tudi ne tvorimo vsega s seboj. Z užitek pojemo joto in polni pričakovanja skoraj stečemo proti Triglavski severni steni v zatrep doline Vrat.

OBČUDOVANJE STENE

Stena pred nami je res veličastna. Popoldansko sonce osvetljuje številne lepo vidne in različno debele plasti zgorjetriasnega dachsteinskega apnenca. Steno delijo izraziti stebri, razen njih pa je polna grap, preduhov, oken in značilnih polic. Triglavska stena je tudi simbol slovenskega alpinizma. Vse to in še več si lahko preberemo na eni od informacijskih tabel na zadnji informacijski točki učne poti. Prikazana je shema stene z vrisanimi smermi. Posebej s prikritim ponosom in s tiho zamaknenostjo v spomine, ki so lepi in tudi boleči, pokažem smeri, ki sem jih sam preplezal. Stena kraljuje zatrepu doline. Ko pa si ogledamo table in se razgledujemo okrog, spoznamo tudi druge naravoslovne posebnosti, po katerih je Naravoslovna učna pot v Vrata dobila ime. Triglavska Bistrica, višinski vegetacijski pasovi, sukcesija vegetacije na melišču, Stena, Bukovlje. Prav Bukovlje je poseben gozd. Gre za enodobni bukov sestoje, ki je verjetno nastal po naravni nesreči, najverjetneje plazu ali pišu. Skozi Bukovlje vodi planinska pot proti Luknji in Sovatni.

Učnja in tudi hoje imamo za danes dovolj. Vrnemo se k Aljaževemu domu, kjer sprejememo ponudbo enega od voznikov kombijev, da nas popelje v Mojstrano. Dolgo se že pozna, nekoč je bil v železnici, je tudi prostovoljni nadzornik v narodnem parku, sedaj pa si kruh služi s prevozi v dolino in z gorskimi ter parkovnimi vodništvom.

Zgodba je napisana napol futuristično. V njej sem poskušal predstaviti in vas povabiti na drugačen obisk ene od največjih in najmogočnejših alpskih dolin pod Triglavom. Zaradi izredno zanimivih gozdnih ekosistemov in drugih naravnih znamenitosti v Vratih je uprava Triglavskega narodnega parka skupaj z mednarodno fundacijo Alp Action, Ministrstvom za kulturo RS ter skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS pripravila zavarovanje nekaterih gozdnih ekosistemov; namen je ohranitev ter vzgoja in izobraževanje v gozdu. Gozdovi in naravne znamenitosti doline Vrat so povezani v naravoslovno učno pot. Javni zavod Triglavski narodni park je v letu 1995 uredil Naravoslovno učno pot Vrata. Neobstoječe stvari v zgodbi pa so predmet idej, načrtov in, upam, tudi realizacije, ki pa mora biti usklajena z domačimi prebivalci, lastniki in drugimi upravljalci.

Kalska planina

VINKO HROVATIČ

*Ko čez planine tvoje veter veje
in sneg zamete drevje vse do vej,
ko v soncu se kristalov svetlih tisoč smeje,
me vabiš iz doline: pridi in poglej.*

*Kako prijazna si, ko znaš v senci
v poletju vročem dati hlad ljudem,
planine tvoje so okrog kot modri venci,
ko encijan ponujaš ves dehteč očem.*

*Planina kalska, ti radost si naša,
ti mir ponujaš nam in daš moči
in vsakič, ko planinec te zapušča, vpraša
kaj zate naj, da večno taka boš, stori.*

*V naročje svoje vabi še rodove
bodoče mlade, kot si znala nas,
spomine tisočkrat živete, vedno nove,
zapisane naj v knjigi tej ohranja čas.*